

Представлена рівнева структура організації соціально-педагогічної профілактики поведінкових девіацій обдарованих учнів у закладі загальної середньої освіти потребує створення соціально-педагогічного середовища як однієї з умов, що забезпечує розвиток, соціалізацію, самореалізацію обдарованої особистості з урахуванням її здібностей, вікових особливостей і соціального запиту. Наявність

такого середовища забезпечить розв'язання широкого кола методологічних і прикладних проблем, пов'язаних із визначенням і підвищенням ресурсних можливостей обдарованого учня, реалізацією його основних потреб; формування стійкості до негативних впливів оточуючого середовища; оптимальне функціонування у життєвому просторі.

Список використаної літератури

1. Клейберг Ю. А. Креативность образовательной среды как фактор профилактики девиантного поведения школьников. *Общество и право*. 2007. №4 (18). С. 278–285.
2. Клочан Ю. В. Загальна характеристика напрямів соціально-педагогічної роботи в загальноосвітньому навчальному закладі. *Вісник Харківської державної академії культури*. 2012. Вип. 36. С. 276–283. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/hak_2012_36_32 (дата звернення: 26.08.2019).
3. Про позашкільну освіту: Закон України від 22.06.2000 р. № 1841-III. Дата оновлення: 16.07.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14> (дата звернення: 26.08.2019).

Товканець Ганна Василівна

доктор педагогічних наук, професор
кафедра теорії та методики початкової освіти
Мукачівський державний університет
м. Мукачево, Україна
tovkanec2017@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-6191-9569>

ЗАВДАННЯ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ З УЧНЯМИ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Оновлення освітніх систем в Україні пов'язано із визнанням значимості особистості та її знань у створенні суспільного добробуту та прогресу. Ці зміни стосуються впровадження Концепції «Нова українська школа», створення нових освітніх стандартів початкової школи, оновлення й перегляду навчальних програм, змісту навчально-дидактичних матеріалів, підручників, форм і методів навчання та нових підходів до створення комфортного соціально-педагогічного середовища [1].

Сьогодні до найбільш гострих соціальн-педагогічних проблем прийнято відносити алкоголізм, бандитизм, бідність, безробіття, дитяча безпритульність, забруднення навколишнього середовища, інвалідність, інфляція, корупція, наркоманія, порушення прав дитини, низька народжуваність, становище біженців і вимушених переселенців та інших депривованих категорій, становище людей з обмеженими можливостями, права і свободи людини і громадянина, злочинність, зокрема злочинність серед неповнолітніх і дітей молодшого шкільного віку, проституція, проблема людей похилого віку, поширення ВІЛ-інфекції та інших захворювань, соціальна нерівність, тероризм, загроза техногенних катастроф, рівень життя, екстремізм тощо. Соціально-

педагогічною проблемою є агресивна поведінка учнів, що виявляється у відчуженні від освітньої діяльності, дестабілізації міжособистісних відносин «учень-учитель», порушення учнівської взаємодії, порушення взаємодії вчителя і сім'ї дитини, зниженні рівня самоконтролю учнів, прояві фізичної і емоційної агресії та інші.

Підвищена агресивність дітей є однією з найбільш гострих проблем не тільки для педагогів, лікарів, психологів, а й для суспільства в цілому. Число дітей з агресивною поведінкою стрімко зростає. Психологи, педагоги, соціологи виділяють фізичну агресію (фізичні дії проти кого-небудь); роздратування (запальність, грубість); непряму агресію (цілеспрямована – плітки, злісні жарти; опосередкована – крики, тупання); негативізм (опозиційна манера поведінки) тощо [2].

Це викликано цілим рядом несприятливих факторів: збільшенням частки патологічних пологів, які залишають наслідки в стані здоров'я дітей; вплив ЗМІ; погіршення соціальних умов життя; глибоко психічний дискомфорт, викликаний неблагополуччям сімейних відносин і відносинами з однолітками, що не склалися, криза сімейного виховання; неорганізованість дозвілля дитини (наявність вільного часу,

під час якого до дитини, її оточення і її занять ніхто не проявляє належної уваги).

До педагогічних заходів попередження асоціальної поведінки школярів належить створення умов для: побудова гуманістичного взаємодії суб'єктів освітнього процесу; включення батьків в освітній процес; організації вільного часу школярів відповідно до їх інтересами; самоконтролю своєї поведінки; підвищення пізнавальної і соціальної активності учнів; використання в практику інноваційних ідей виховної діяльності.

Аналіз наукових досліджень та педагогічний досвід практичної діяльності уможлиблюють визначити завдання соціально-педагогічної роботи, зокрема з учнями молодшого шкільного віку є:

- активізація теоретичного і практичного обґрунтування програм соціального виховання в освітніх навчальних закладах, активно-діяльнісної природи молодшого школяра, його прагнення до участі в ціннісно-значимій, креативно-дослідній, індивідуально-комфортній життєдіяльності;
- спрямування соціально-педагогічної діяльності на формування адекватних ціннісних орієнтацій, соціального досвіду, установок на досягнення соціально-психологічного комфорту;
- відповідність практики соціально-педагогічної роботи вимогам сучасного рівня суспільного розвитку
- дослідження причин і чинників проблеми чи негативного соціального явища, визначення ресурсів, необхідних для подолання проблеми або виявлення наявних;
- попередження негативного впливу середовища;
- розширення можливості для задоволення потреб, подолання проблем, повноцінної життєдіяльності;
- подолання особистісних факторів, які здійснюють співучасть у виникненні або загостренні проблем і заважають їх розв'язанню [3];
- підвищення особистісних ресурсів, здатності особистості адекватно реагувати на проблеми, долати

їх і задовольняти потреби;

– оптимізація соціально-педагогічної роботи з сім'єю і дітьми [2];

– створення умов для розвитку індивідуальності дитини, продуктивної активності та творчості, розвиток пізнавальних здібностей, емоційно-вольової сфери, формування комунікативних навичок.

Чинником успішної соціально-педагогічної взаємодії є вміння педагога соціального педагога здійснювати педагогічні операції (прості дії, спрямовані на досягнення конкретної усвідомленої цілі), сукупність яких складає процедуру технологічного процесу освітньої діяльності: виявлення, оцінки та ранжування проблеми, з'ясування чинників, що обумовили її виникнення;

– формулювання цільових установок діяльності фахівців і організаторів соціально-педагогічної роботи, з урахуванням того, що мета обумовлює вибір засобів і способів її досягнення, визначає напрями пошуку додаткових джерел інформації про умови і соціальне середовище життєдіяльності дитини;

– здійснення аналізу результатів взаємодії, складання змістовної бази для уточнення мети та завдань, для вироблення програми дій, визначення організаційних форм і методів соціально-педагогічної роботи;

– реалізація намічених програмою заходів соціально-педагогічного впливу в означений час і терміни, зіставлення і порівняння результатів з критеріями успішності соціально-педагогічної діяльності;

– здійснення контролю, аналізу підсумків діяльності, виявлення чинників, які сприяють позитивному вирішенню завдань соціально-педагогічної діяльності і проектуванню шляхів усунення недоліків.

Організація й здійснення соціально-педагогічної роботи в освітніх установах повинна сприяти створенню умов і забезпеченню можливостей для отримання допомоги та підтримки дітям та учнівській молоді в процесі їхньої соціалізації.

Список використаної літератури

1. Нова українська школа: порадник для вчителя / за заг. ред. Н. М. Бібік. Київ: Літера ЛТД, 2018. 160 с.
2. Соціальна педагогіка: підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2003. 256 с.
3. Товканець Г.В. Духовно-моральне виховання як умова успішної самореалізації особистості в соціумі. *Науковий вісник Ужгородського національного університету: Серія «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2019. Випуск 1 (44). С. 179 – 185.